

Lukian

*Lovprisningen af fluen*¹

Oversat af Lærke Andersen²

1

Fluen er ikke det mindste af de flyvende væsner, hvis man sammenligner den med en myg og en mitte og de endnu mindre dyr, men den er så meget større end dem, som den selv er mindre end en bi. Den er ikke bevinget på samme måde som de øvrige flyvende væsner, som har en type fjer på kroppen og en anden type til at flyve med, men den er membranvinget ligesom græshopper, cikader og bier. Den har vinger, som er så meget blødere, som silke er finere og blødere end græsk klædestof. Hvis man ser direkte på fluen, når den spreder vingerne ud i solen og basker med dem, er den metal-lisk glimtende ligesom påfuglene.

2

Den flyver hverken med en sammenhængende flaksen som flagermusene eller med spring som græshopperne eller med en brummen som hvepsene, men smidigt mod den del af himlen, som den ønsker. Det er også karakteristisk for fluen, at den ikke flyver i stilhed, men med en sang, som ikke er ubehagelig ligesom myggene og mitternes, ej heller dybtbrummende som biernes eller skrækindjagende og truende som hvepsenes, men så meget mere klarttonende, som auloi har en honningsødere klang end en trompet og metalbækkener.

-
1. Som tekstudgave har jeg anvendt M.D. Macleods Oxfordudgave fra 1972 suppleret med Neil Hopkinsons tekstudgave og kommentar fra 2008 (*Lucian – A Selection*, Cambridge).
 2. I min oversættelse har jeg forsøgt at gengive både det højstemte retoriske sprog og den satiriske tone i Lukians tekst.

Aslak Rostad, som for nylig har oversat et udvalg af Lukian-tekster til norsk, beskriver problemet med at oversætte Lukians tekster i sin introduktion. Han peger på, at Lukian bruger mange ordspil, og at han leger med sproget, hvilket gør det svært at få alle nuancer med i en oversættelse, og at noget uvægerligt vil gå tabt i oversættelsen (Rostad p. 33). I *Lovprisningen af fluen* er der måske knapt så mange ordspil som i for eksempel *Sigma mod Tau*, men den pseudovidenskabelige tone og de retoriske kneb har jeg forsøgt at viderefremde på dansk.

3

Hvad angår resten af fluens krop, er hovedet yderst spinkelt sammenføjet med halsen, og det er let at dreje rundt, idet det ikke er vokset sammen som på græshopperne. Øjnene er udstående og minder meget om horn. Den har et solidt bryst, og fødderne vokser ud af dens talje, som ikke er strammet så meget ind som på hvepsene. Maven er forstærket og minder om et brystharnisk, idet den har plader og skæl. Fluen forsvare sig imidlertid ikke med bagenden ligesom en hveps eller en bi, men med munden og snablen, som minder om den, elefanterne har, og som den både plyndrer og angriber med. Når den suger sig fast, holder den fast som med en sugekop for enden. Ud af snablen stikker der en tand, med hvilken fluen bider og derefter drikker blod – for den drikker mælk, men den kan også godt lide blod – dog ikke med stor smerte til følge for dem, der bliver bidt. Den har seks fødder, men går kun på de fire, mens den bruger de forreste to som hænder. Man kan se fluen gå på fire ben, mens den har noget spiseligt hævet i begge hænder meget lig os mennesker.

4

Den kommer ikke til verden som flue, men er i virkeligheden først larve, der lever på døde mennesker eller andre dyr. Efter kort tid får den fødder, og dernæst lader den vingerne gro ud og ændrer sig fra krybende til flyvende væsen, bliver drægtig og føder en lille larve, som senere bliver flue. Den lever sammen med mennesker og er hele tiden omkring dem; idet den spiser det samme og ved samme bord smager på alt, undtagen olie, for det er den visse død for fluen at indtage dette. Imidlertid dør den en tidlig død – for dens liv er begrænset til kort tid – men glæder sig meget over lyset, i hvilket den har travlt med sine daglige gøremål. Om natten forholder den sig i ro, og den hverken flyver eller synger, men kryber sammen og sidder stille.

5

Jeg kan også nævne dens ikke uanseelige intellekt, når den undslipper edderkoppens, som er dens naturlige fjende; for fluen holder nemlig øje med edderkoppens, når den ligger på lur, og når den ser edderkoppens komme imod den, bøjer den af for ikke at blive fanget i nettet og falde ned i bæstets spind.

Det er ikke nødvendigt, at *jeg* fortæller om fluens mod og styrke, for det gør Homer, den mest højtstemte af digtere. For når han søger en måde at rose den bedste af heltene, så sammenligner han ikke dennes styrke med en løve, en leopard eller et vildsvin, men med fluens vovemod og dens angrebs frygtsløshed og vedholdenhed. Homer siger, at der ikke er overmod, men vovemod i fluen. Også når fluen er lukket inde, siger Homer, holder den sig alligevel ikke tilbage, men forsøger sig med bid. Han holder af fluen og roser den så meget, at han ikke kun én gang og i få ord nævner den, men ofte: Således smykker fluen digtene ved at blive nævnt deri. Snart beskriver han fluens sværmende flyven mod mælken, snart sammenligner han Athene, da hun holder pilen fra at ramme Menelaos' indre organger, med en mor, der bekymrer sig om sit spædbarn, og her indfører han atter fluen i sammenligningen. Endelig har han pyntet fluerne med det smukkeste tilnavn, når han benævner dem "vrimlende" og kalder deres flok for et "folk".

6

Fluen er så stærk, at, når den bider, skader den ikke blot menneskehud, men også ko- og hesteskind, og den plager elefanten ved at dykke ind mellem dens rynker og stikke med sin snabel, så dybt den nu når. Hvad angår parring, elskov og ægteskab, er fluerne frie, og når den har bestegt hunfluen, hopper hanfluen ikke straks af, ligesom haner gør, men rider på hunfluen i lang tid. Hunfluen bærer sin brudgom, og de flyver sammen for ikke at forstyrre dette luftbårne samleje med deres respektive flugt. En flues krop kan leve længe og stadig være i live, hvis den får hugget hovedet af.

7

Jeg vil naturligvis nævne det, som er det væsentligste ved fluens væsen. Det forekommer mig faktisk, at det er det eneste, Platon glemmer i værket om sjælen og dens udødelighed. For en flue, der er død, kan genoplives ved at strø aske på den, og den opnår genfødsel og nyt liv fra begyndelsen, hvorfor alle ganske givet mener, at også fluens sjæl er udødelig. Når sjælen har forladt fluen, kommer den tilbage igen, genkender og genopliver kroppen og får fluen til at flyve igen. Dette beviser sandheden af historien om Hermotimos fra Klazomenai, hvis sjæl ofte forlod ham og rejste bort for sig selv for derefter at komme tilbage og fylde kroppen igen og genoplive Hermotimos.

8

Fluen er afslappet og arbejder ikke og nyder derfor det, som andre har slidt og slæbt med, og alle vegne er der et fuldt bord til fluen. For gederne giver mælk til den, og bien arbejder først og fremmest for fluer og mennesker. Kokkene krydrer maden for fluen, og før selv konger smager den på maden, og mens den spankulerer omkring på bordene, fester den og nyder alting sammen med dem.

9

Den bygger ikke rede eller bo ét sted, men ligesom skytherne lever den et omflakkende liv, og hvor den tilfældigvis overraskes af natten, dér laver den sig et hjem og en leje. Som jeg allerede har nævnt, arbejder den ikke i mørke, og den anser det ikke for værdigt at gøre ting i det skjulte, heller ikke noget skændigt, som den ville skamme sig over at gøre i dagslys.

10

En historie fortæller, at der i meget gamle dage også fandtes et menneske, der hed Myia (Flue). Hun var utrolig smuk, men sladrede, snakkede og sang, og hun blev rival til Selene i kampen om Endymions kærlighed. Fordi hun hele tiden pjattede og sang og sværmede om ham, vækkede hun ynglingen, når han sov, og han blev irriteret. Selene blev vred og forvandlede Myia til en flue. Derfor er fluen nu misundelig på alle, der sover, fordi den bliver mindet om Endymion, men mest på de unge og smukke. Dens bid og lyst til blod er ikke tegn på vildskab, men på begær og kærlighed til mennesker. For den skaffer sig så megen nydelse, som den kan, og den samler på smukke ting.

11

Ifølge de gamle fandtes der også en anden kvinde med samme navn; en digterinde, som var meget smuk og klog. Der fandtes endnu en kvinde, der hed Myia, og som var en kendt kurtisane i Attika. Om hende sagde komediedigteren: "Myia bed ham lige i hjertet".

Således har den komiske muse hverken ringeagtet eller udelukket fluens navn fra scenen, og forældre har ikke skammet sig over at opkalde deres døtre efter fluen. Tragediegenren nævner også fluen med stor ros, som i det følgende:

*Det er skrækkeligt, at fluen springer med modig styrke
mod menneskenes kroppe for at fylde sig med blod,
mens hoplitter frygter fjendtligt spyd.*

Jeg kunne sige meget mere også om pythagoræeren Myia, hvis ikke historien om hende var kendt af alle.

12

Der findes også nogle ekstremt store fluer, som de fleste kalder "hærfluer", mens andre kalder dem "hunde". Deres brummen er ekstremt vild, de flyver utroligt hurtigt, og de lever meget længe. De overvintrer hyppigst under hustage uden at spise noget. Om disse fluer er det også bemærkelsesværdigt, at de har begge seksuelle roller, både den kvindelige og den mandlige, idet de på skift både bestiges og bestiger, ligesom Hermes' og Afrodites søn, som havde en blandet natur og dobbelt skønhed. Skønt jeg kunne sige endnu mere, vil jeg standse min tale, for at det ikke skal se ud, som om jeg gør en flue til en elefant, som ordsproget siger.